

EFFECTE DE CORROSIÓ

Francesc Foguet

L'home de teatre, de Thomas Bernhard. Direcció: Xavier Albertí. Traducció de l'alemany: Eugeni Bou. Intèrprets: Lurdes Barba (Hostalera), Oriol Genís (Hostaler), Lluís Homar (Bruscon), Ivan Labanda (Feruccio), Lina Lambert (Senyora Bruscon), Judit Lucchetti (Erna), Sílvia Ricart (Sara). Escenografia: Lluç Castells. Teatre Lliure, 30 de maig de 2005.

El món del teatre té el do de compendiar, encara que s'hi giri d'esquena, les palpitations del temps i de la societat en què està immers. Els homes i les dones que s'hi dediquen acostumen a ser considerats com uns excèntrics, venerats pels dots camaleònics que exhibeixen o respectats pel seu art i la seva màgia. El teatre, com tots els oficis, té també una part més prosaica (i potser la més humana) que s'amaga darrere del teló. A *L'home de teatre*, el dramaturg Thomas Bernhard duu a cap un doble moviment desmitificador: el del món del teatre i el de la societat austríaca. El discurs de Bruscon, el protagonista de l'obra, s'acarnissa contra els actors i contra el seu públic: els uns i els altres tenen el teatre (la societat, la cultura) que es mereixen.

El vell Bruscon, un comediant en decadència de gira per terres austríaques, arriba al poblet d'Utzbach per estrenar-hi *La roda de la història*, una obra seva, protagonitzada per Cèsar, Napoleó, Stalin, Churchill i Metternich, que va modificant segons el tipus de públic amb què es troba. Abans de la funció, Bruscon comenta a l'hostaler les desventures de la seva condició d'home de teatre, menyspreat per una societat inculta que no sap valorar la seva genialitat i obligat a rebaixar-se a la brutor quotidiana i a malviure de les *tournées* de províncies (on només hi ha corrals de porcs, esglésies i nazis). Bruscon és maniàtic, misogin i impenitent, i viu abocat del tot al teatre, bo i conreant una fama efímera i maleint la societat que li ha tocat de viure.

La interpretació de Lluís Homar del megalomaniac Bruscon és un *tour de force* considerable que, si d'una banda fa diana en una certa contenció i naturalitat, de l'altra es torna a voltes tan poc matisada, redundant i afectada com la d'*Et diré sempre la veritat*. Homar és un actoràs que, com Bruscon, de vegades fa la sensació que s'ho creu massa, i això el fa perdre. Malgrat tot, té un aplom envejable i sap dir molt bé aquelles màximes i aforismes que afloren de tant en tant en la riuada de paraules del petulant Bruscon. La resta de personatges, tot i que actuen de comparses del monòleg insistent i la tirania insuportable del protagonista, juguen bé la seva presència gairebé muda, però eloqüent, a escena. La bona direcció de conjunt de l'obra, de la mà de Xavier Albertí, modula de primera la partitura retroactiva bernhardiana, però s'entrebanca amb caigudes de ritme que arriben a engavanyar-la.

L'espai escènic simula la sala de ball, polsosa, humida i decadent, de l'hostal Cérvol Negre d'Utzbach en què, al costat d'un petit escenari, pengen tot de trofeus de caça (cervols dissecats) i retrats de personatges il·lustres (tan dissecats com els cervols), entre els quals hi ha el de Hitler

(l'íntocable). La disposició d'aquest espai, obert per la part superior amb un tramat nu de fusta, dispersa una mica el centre d'interès —el moviment mental del discurs de Bruscon—, perquè és molt ample i no ajuda a crear la sensació claustrofòbica que respira el text. Té l'encert, això sí, de permetre de presentar les dues bandes del teló i multiplicar així l'efecte metateatral. A l'hostal Cérvol Negre d'Utzbach, com diu Bruscon, sembla com si s'hi hagués aturat el temps: no únicament perquè l'imaginari remet al nazisme, sinó també perquè la deixadesa del local demostra l'apatia, l'immobilisme, el provincianisme dels habitants d'Utzbach.

L'home de teatre desplega la relació d'amor-odi que el dramaturg austríac tenia envers els actors. Però també, amb tota la lucidesa del món, Bernhard hi renega de l'excessiu control de l'Estat o de les adherències nazis de l'ànima austríaca. El teatre és vist com un absurd i un engany que està fora de qualsevol idea de sinceritat, com també, de fet, passa amb la vida. Escrit per als actors des d'una admiració molt crítica, gairebé hostil, *L'home de teatre* reflecteix la idea que Bernhard en tenia: arribava a detestar-los i a titllar-los d'exterminadors de la imaginació, ja que s'aliaven amb el públic per traïr l'autor i donar via lliure a l'estupidesa. L'alternança de lucidesa i estirabot, sentència i banalitat, de bracet de la repetició i la caricatura, produeixen un implacable efecte de corrosió. L'equivalent de la hipertròfia simbòlica que resulta d'aquest efecte seria la societat que emmiralla: un poble, l'austríac, que encara enalteix Hitler i porta en el substrat anímic el virus del nazisme.

Lluís Homar a *L'home de teatre*, de Thomas Bernhard.
(Ros Ribas)